

PSALMEN

Kern

De Psalmen kunnen worden aangeduid als de Psalmen van David (Spurgeon). Hoewel ze niet allemaal van Davids hand zijn, gaan ze vaak wel over het leven van David. En door David heen wordt in het boek van de Psalmen ook het leven van de Zoon van David, Jezus, getekend. De Psalmen zijn heel persoonlijk. Zo kunnen wij ons met de Psalmen door het leven heen zingen.

Opbouw

De Psalmen zijn verdeeld in vijf boeken (1-41, 42-72, 73-89, 90-106, 107-150). Niet alle vertalingen geven deze indeling (wel de NBG, HSV, Naardense bijbel, KBS).

Elk boek eindigt met een doxologie: een lofprijzing op God.

De psalmen staan vaak in clusters bij elkaar.

Het verrijkt je inzicht wanneer je een en ander beseft. Het boek van de Psalmen zit geweldig goed in elkaar – daar zit de Geest achter.

De psalmen 1 en 2 vormen de inleiding van het hele Psalmenboek. Twee zaligsprekingen:

Psalm 1 roept op om goed voorgesorteerd te staan ('Gelukkig de mens die niet meegaat met wie kwaad doen, maar vreugde vindt in de wet van de HEER').

Psalm 2 feliciteert degenen, die tegen het woeden van de wereld schuilen bij de Heer.

De vijf boeken van de Psalmen kunnen globaal als volgt worden ingedeeld:

3-41	David komt op
42-72	David in de problemen
73-89	David zakt weg
90-106	David komt voorzichtig terug
107-150	David dankt God

Opgemerkt

Een Joodse leesregel: wanneer er geen schrijver in een psalm wordt genoemd, kun je daarvoor naar de voorgaande psalm kijken.

Wanneer boven een psalm 'van David' staat, betekent dat niet altijd dat de psalm door David zelf is geschreven. In het Hebreeuws staat dan 'le Dawid', wat betekent: behorend tot David, tot de bundel van David.

Kerntekst

Elk boek, en het laatste in fortissimo, eindigt met een variant op deze lofprijzing: 'Geloofd zij de HEER, de God van Israel, van eeuwigheid tot eeuwigheid. Amen, ja, amen.' (41:14)

Lijnen

Het leven van David, zoals dat door de indeling in deze vijf boeken naar voren komt, geeft ook het leven van de Heer Jezus weer. De gelovige kan zichzelf eveneens herkennen in de Psalmen.

Uitgelicht

Eerste boek

Het begint met het gewone ritme van slapen en ontwakken:

Ik lag neer en sliep; ik ontwaakte, want de Heer ondersteunde mij. (3:6)

In vrede zal ik gaan liggen en weldra slapen, want U alleen, Heer, doet mij veilig wonen. (4:9)

's Morgens hoort U mijn stem Heer. (5:4)

Heel de nacht maak ik mijn bed nat, doorweek ik mijn rustbank met tranen. (6:7)

Sta op Heer, ontwaak (7) ...de maan en de sterren (8)

David zoekt een weg met de Heer:

Heer, maak mij uw wegen bekend. (25:4)

Ik ga mijn weg in oprechtheid. (26:1,11)

Heer, leer mij uw weg. (27:11)

Dat gaat moeizaam, God is soms ver, maar David vertrouwt zich wel aan Hem toe:

Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten! (22:2)

Ik vrees geen kwaad, want U bent bij mij. (23:4)

In psalm 22, de Goede Vrijdag psalm, zit een wending. Ineens ziet David de Heer. Zo kan hij psalm 23 gaan zingen, de Pastorale, waarin de Heer dichtbij is: 'De Heer is mijn Herder'.

In dit eerste boek, van de prille David op weg naar het koningschap, zien we de mooiste David: de meest gelovige David, die nieuwsgierig is en God steeds zoekt.

Tweede boek

In dit boek verdwijnt David voor een tijd uit beeld (42-50). Veel moeite ('Wat buig je je neer, mijn ziel', 42:6, 43:5, 44:26), een boetepsalm (51) en wraakpsalmen (52-59). De wraakpsalmen worden door ons weinig gezongen. Wanneer je in verdrukking leeft, zijn ze wellicht makkelijker te zingen.

Daarna zien we dat David zijn toevlucht bij God blijft zoeken:

Ik zal mijn toevlucht zoeken onder uw vleugels. (61:5)

God is voor ons een toevlucht. (62:9)

Onder de schaduw van uw vleugels zal ik vrolijk zingen. (63:8)

De rechtvaardige zoekt bij de Heer zijn toevlucht. (64:11)

In de laatste psalm uit dit boek (72) staat 'Hier eindigen de gebeden van David'. Het lijkt allemaal dood te lopen. Maar deze psalm gaat ook over Salomo. Dat geeft hoop. Zal het met Salomo als koning weer beter gaan?

Derde boek

Als Salomo koning is, gaat het juist de verkeerde kant op met het volk. God wordt steeds meer uit het oog verloren. Het rijk valt in tweeën uiteen. (zie 1 Kon.) Dit mondt uit in de ballingschap.

Het is donker. Veel klachten in dit boek ('Heer, waar bent U?').

Asaf, de opperzangmeester van David, schrijft psalmen in deze donkere tijd:

Zou de Allerhoogste er weet van hebben? (73)

O God, waarom hebt u ons voor altijd verstoten? (74)

God is Rechter. (75)

Wie zal voor uw aangezicht bestaan? (76)

Zou de Heer in eeuwigheid verstoten? (77)

God hoorde het en werd verbolgen. (78)

Hoelang nog Heer? (79)

Hoelang zal uw toorn branden? (80)

Maar mijn volk heeft naar mijn stem niet geluisterd. (81)

Sta op o God, oordeel de aarde. (82)

O God, zwijg niet, houd U niet doof. (83)

Psalm 84 (Wat hou ik van uw huis) is geschreven vanuit de ballingschap, vervuld van heimwee.

Ditzelfde geldt voor psalm 87.

Psalm 88 is veruit de donkerste psalm. Geen enkel lichtpuntje staat erin.

Psalm 89 is een psalm, een loflied, in omgekeerde volgorde. In het begin wordt God geloofd. Daarna is het mis. De doxologie aan het eind van deze psalm is veruit de soberste van alle doxologieën. Dat is voor ons herkenbaar. Als je het moeilijk hebt, is loven moeilijk en de lofzang vaak kort.

Vierde boek

In dit boek een voorzichtig herstel. 'Heer, vergoed ons de dagen dat U ons kwelde'. (90:15) 'De tijd van genade is weer gekomen'. (102:14)

De psalmen 90-93 gaan van moeite en verdriet naar het bezingen van Gods macht:

Want wij vergaan door uw toorn. Al onze dagen gaan voorbij in verbolgenheid. Het meeste daarvan is moeite en verdriet. (90:7,9)

Geen onheil zal u overkomen, geen plaag zal uw tent naderen. (91:10)

De rechtvaardige zal groeien als een palmboom. (92:13)

De Heer in de hoogte is machtiger dan het bruisen van machtige wateren. (93:4)

Psalm 90 is de oudejaarspsalm, maar het is goed te bedenken dat hij is geschreven door Mozes in de woestijn, toen veel mensen om hem heen sneuvelden en dus het beloofde land niet bereikten.

Wanneer psalm 91 uit zijn context wordt gehaald, lijkt het een pleidooi voor de welvaartstheologie, maar deze psalm gaat over Gods redding in de woestijn, als je maar op Hem vertrouwt.

Psalm 92 laat de hoop zien: we zijn er nog, maar het onkruid zal vergaan.

In psalm 93 wordt de uittocht gevierd: zo machtig is God.

De psalmen 95 en 96 hebben hetzelfde refrein. Dit refrein zien we ook bij David, wanneer hij de ark naar Jeruzalem brengt. God buldert 'Luister nu eens naar Mij, doe het nu goed'. Psalm 95 begint vrolijk, maar eindigt somber, net als psalm 89. In psalm 96 gaat het volk los: 'Zingt voor de HEER'.

Aan het einde van het vierde boek vier lofpsalmen:

103 lofpsalm op Gods barmhartigheid (we leven nog)

104 lofpsalm op Gods schepping (God maakt af, wat Hij is begonnen)

105 lofpsalm op Gods verbondstrouw (dooppsalm)

106 lofpsalm ondanks Israels ontrouw (over de uittocht en een gebed om verlossing)

Vijfde boek

Na dit gebed om verlossing begint het vijfde boek met 'Zo spreken zij die zijn verlost'. (107:2)

Daarna weer psalmen met de naam van David erbij. (108-110 en ook 138-145)

Psalm 111 en psalm 112 horen duidelijk bij elkaar. Psalm 111 gaat over God, als de zon die zijn licht uitstraalt. Psalm 112 gaat over ons, over de rechtvaardige, die als de maan het licht van de zon weerkaatst:

Vreze des Heren. – Ontzag voor de Heer. (111:10a – 112:1a)

Zijn gerechtigheid houdt voor eeuwig stand. (111:3b – 112:3b)

Hij heeft voor zijn wonderen een gedachtenis gemaakt. – De rechtvaardige zal eeuwig in gedachtenis blijven. (111:4a – 112:6b)

De Heer is genadig en barmhartig. – Hij is genadig en barmhartig en rechtvaardig. (111:4b – 112:4b)

De psalmen 113-118 zijn de Hallelsalmen, psalmen die gaan over de uittocht. Ze zijn ook door Jezus gezongen vlak voor zijn opgang naar Jeruzalem. Jezus zingt zich door de dood heen: 'Ik zal niet sterven, maar leven'. (118:17) De psalmen 120-134 zijn pelgrimsliederen: op naar Jeruzalem.

Psalm 119 is een loflied op de Torah.

Dit laatste boek en daarmee het hele boek van de Psalmen eindigt met een doxologie van maar liefst vijf psalmen. (146-150) Het einde is positief. God wordt uitbundig geloofd: Halleluja!